

ISSN 2587- 2001 e-ISSN 2618-6187

ANASAY

3 Aylık Ulusal Hakemli - Süreli Dergi -Yıl:5 – Sayı:15 - Şubat 2021

koynunda büyüdüük

ÖĞRETİM ELEMANLARININ KALİTE GÜVENCESİ ALGISININ ÖLÇÜMLENMESİ, BİR VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

*MEASURING ACADEMIC STAFF'S PERCEPTION OF QUALITY
ASSURANCE, AN EXAMPLE OF A FOUNDATION UNIVERSITY*

DOI: 10.33404/anasay.859151

Çalışma Türü: Araştırma Makalesi / Research Article¹

Fevzi Rifat ORTAÇ* Ali KURT** Meriç KILINÇ***

ÖZ

Dünyada yükseköğretim kurumları ve öğrenci sayılarında önemli artışların başlaması ve değişen yükseköğretim anlayışının üniversitelere getirdiği görev ve sorumlulukların çeşitlenmesiyle karar alıcılar kalite güvencesine daha fazla önem vermeye başlamışlardır. Özellikle Avrupa yükseköğretiminde gelişen kalite ve akreditasyon modellerinden referans alınarak yerel uygulamaların yapılmaya başlanması yerele özgü analiz ve araştırmaların da yapılmasını gerekli kılmaktadır. Türk Yükseköğretiminde kalite güvencesinin kültürel bir

1- Makale Geliş Tarihi: 12. 01. 2021 Makale Kabul Tarihi: 15. 02. 2021

* Prof. Dr., rifatortac@gmail.com **ORCID ID** <https://orcid.org/0000-0002-1839-1420>

** Dr. Öğr. Üyesi, Beykent Üniversitesi İdari ve İktisadi Bilimler Fakültesi, alicihankurt@gmail.com, **ORCID ID** <https://orcid.org/0000-0003-3458-6145>

*** Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, merickilinc@aydin.edu.tr, **ORCID ID** <https://orcid.org/0000-0002-2076-6615>

Etik Beyan: “Öğretim Elemanlarının Kalite Güvencesi Algısının Ölçülmesi, Bir Vakıf Üniversitesi Örneği” TR Dizin 2020 kuralları kapsamında Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma için etik kurul izni İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'nın (**Tarih: 12.08.2020, Karar No:2020-21-02**) sayılı toplantısında alınmıştır.

pratik olarak algılanmaması ve içselleştirilmemesinden doğan sorunlar gözlemlenmektedir. Bu noktada sürecin önemli bir paydaşı olan akademisyenlerin kaliteyi, kalite güvence sistemlerini ve kurum içi pratiklerini nasıl algıladığı ilk önce sorulması gereken sorulardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, öğretim elemanlarının kalite güvencesi ve akreditasyon sistemlerine ve uygulamalarına yönelik algıları araştırılmıştır. Anket yönteminin kullanıldığı araştırmada bulgular istatistiksel analiz yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın evrenini İstanbul ilinde faaliyet gösteren bir vakıf üniversitesinin akademisyenleri oluşturmaktadır. Kurum; ulusal ve uluslararası dış değerlendirme süreçlerindeki başarısı; çeşitli sayıda akredite birimleri olması nedeniyle araştırmaya konu edilmiştir. Öğretim elemanları arasında basit tesadüfi örneklem kullanılarak yapılan çalışmada öğretim elemanlarının; kalite süreç ve kavramları, kalite politikaları ve kalite süreçlerinin yapıyı iyileştirmeye olan katkısına dair algıları ölçümlenmiştir. Sonuç olarak kalite yönetim sisteminin tabana yayılması ve standartların herkesçe anlaşılması noktasında önemli eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: kalite güvencesi, yükseköğretim, algı

ABSTRACT

There has been a significant increase in the number of higher education institutions and students in the world. As a result of the changing higher education understanding, the duties and responsibilities brought to universities have not diversified. Decision makers have started to pay more attention to quality assurance. Local practices have been started by taking reference from the developing quality and accreditation models in European higher education. Therefore, it has become necessary to conduct academic analyzes and researches examining the local. In Turkish Higher Education; Problems arising from not perceiving and internalizing quality assurance as a cultural practice are observed. Academicians are an important stakeholder of quality processes. For this reason, how academics perceive quality assurance systems and in-house practices are questioned. In this study, the perceptions of lecturers towards quality assurance and accreditation systems and practices were investigated. Survey method was used, the findings were evaluated by statistical analysis methods. The universe of the study consists of academicians of a foundation university operating in Istanbul. The reasons for choosing the institution for this research; is its success in nation-

al and international external evaluation processes. In addition, the institution has various accredited units. Simple random sampling was used among academics. Academicians; perceptions of quality processes and concepts, quality policies and the contribution of quality processes to improving the structure were measured. As a result, it has been revealed that there are important deficiencies in spreading the quality management system to the base and understanding the standards by everyone.

Keywords: quality assurance, higher education, perception

GİRİŞ

Bilginin en önemli sermaye olarak görülmeye başlanması ile birlikte dünyadaki ekonomik eğilimler de değişime uğramış eğitim alanı her zamankinden daha büyük ilgiye ve öneme sahip olmaya başlamıştır. Eğitim, toplumsal ilerlemenin ön koşulu olarak değerlendirilmektedir. Globalleşen günümüz dünyasının değişen gereksinimleri karşısında yükseköğretim kurumlarına düşen görev ve sorumluluklar da çeşitlenmektedir. Yükseköğretim kurumları da, eğitimin talep edilen bir hizmet olarak iç ve dış pazarlara yönelik pazarlama dinamiklerine tabi olduğunun farkına varmışlardır. Verilen hizmeti yeniden tanımlamak ve “müşteri” memnuniyetini hizmet pazarlaması uzmanlarının aşına olduğu şekillerde ölçmek, ve kalite için çalışmaya başlamışlardır (Kotler, 1985). Eğitim hizmetlerinin verimliliğini artırmak için kalite çalışmalarının yapılması gerekliliği her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Yükseköğretimde kalite anlayışının gerekliliği üzerinde herkesin hemfikir olduğu bir konu olsa da kalite güvencesi alanı yerel şartlar ve kurumlara özgü değişkenlerle yakından ilgilidir (Altbach, 2009). Elbette yükseköğretim alanında kalite bir takım yönetsel ve tasarımsal ideallerle kurgulanmakta olan bir yapıdır. Başlıca konular; kanıta dayalı olarak performans izleme, sürekli kalite geliştirme, hesap verilebilirlik, görev tanımları, doküman yönetimi, geri bildirim, raporlama, veri analizi gibi başlıkları içermektedir. Bu boyutları benimseyen iyi hazırlanmış kalite güvencesi sistemleri tasarlamak; sistemleri entegre ve işlevsel olarak tamamlayıcı olmasını sağlamak önemli zorluklardır. Akademik ve idari personelin bu süreçleri sahiplenmesi ve bağlılık göstermesi ayrıca bir beşeri güçtür(Grady, 1998 s.16).

Beşeri sermayenin ekonomik ve sosyal açıdan artan önemiyle yüksek öğretimin giderek kitleselleşmesi elbette bu alanından yönetilmesini zorlaştırdığı gibi kaliteyi sağlamak ve geliştirmek için yeni yöntemler arayışını da motive

etmiştir. Bu sebeple pek ülkenin eğitimle ilgili kurumları veya otoriteleri, akademik derecelerin sınıflandırması, kaliteye ilişkin geçerli ve güvenilir bilgilerin sağlanması ve üniversiteleri güvence altına almak için tasarlanmış bazı etkin dış değerlendirme araçlarını içerecek olan akademik kalite güvencesi için etkili bir ulusal çerçeve arayışındadır (El-Khawass, 2005). Üniversiteler açısından bu dönüşüm sürecinde başarılı olmanın önemli bir koşulu etkin bir iç kalite güvencesi sistemini işletmek ve bu sisteme uyumlu insan kaynağına sahip olmaktan geçmektedir.

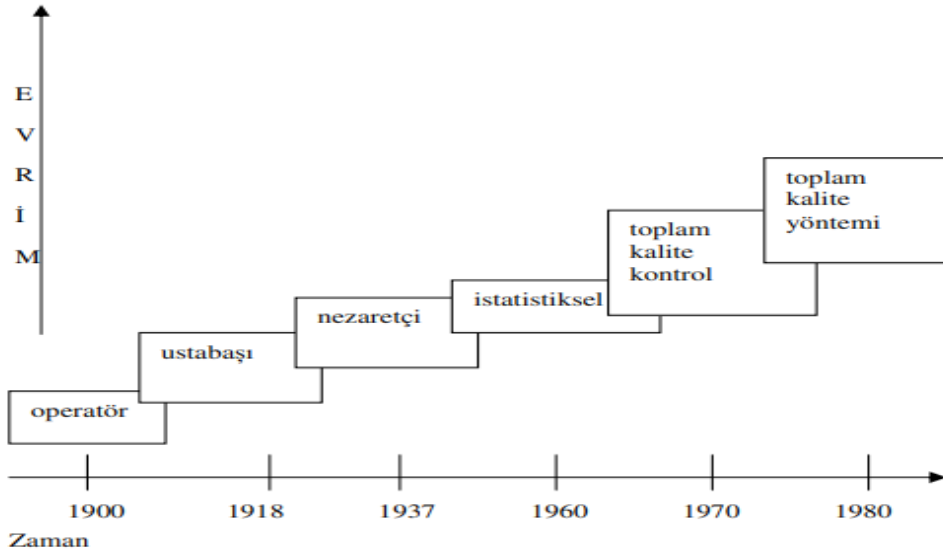
Kalitenin kurum kültürüne dayalı bir anlayışla benimsenip uygulanmadığı ortamlarda, üst mercilerden yapılan bürokratik zorlamalarla kalite güvencesinin sağlanması sağlıklı sonuçlar vermemektedir. Özellikle sürecin ek bir iş yükü ve bürokratik külfet olarak görülmesi yükseköğretim kurumları için tehdit oluşturmaktadır. Yükseköğretim hizmetinin ve çalışma ortamının verimliliği kaliteyi esas alan yönetim anlayışının tüm paydaşlar düzeyinde benimsenmesiyle doğrudan ilişkilidir. Küreselleşmenin hızla devam ettiği, uluslararası öğrenci hareketliliğinin giderek arttığı ve yükseköğretime olan talebin çeşitlenerek arttığı günümüz ekonomik koşullarında üniversitelerin başarılı olabilmeleri, yönetim anlayışlarını paydaşlarının beklenti ve istekleri doğrultusunda sürekli iyileştirmelerine bağlı olmaktadır. Tüm bu gelişmeler ışığında Kalite Güvencesi yaklaşımının yükseköğretim kurumlarınca yönetim sistemlerine adapte edilmesi bir gereklilik halini almaktadır. Kalite yönetimi çalışmalarının tüm paydaşlar nezdinde tabana yayılarak yürütülmesi gerekliliği düşünüldüğünde, sürecin en önemli paydaş gruplarından biri olan öğretim elemanlarının bu konuda algısı önem kazanmaktadır. Bu çalışmada Musasawy ve Rossman'ın (2018) Afganistan özelinde yaptıkları araştırmada kullanılan ölçeğe başvurulmuştur. Ölçek soruları yazarlar tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve bir vakıf üniversitesi örneğinde öğretim elemanlarının kalite algısı ölçümlenmiştir.

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ VE YÜKSEKÖĞRETİM

Kalite yönetim sistemlerinin felsefesi, sistemi bir bütün olarak kabul eden ve kaliteyi bu bütünün içindeki her elemanın müşteri odaklı ortak bir fonksiyonu olarak gören bütünsel bir anlayıştır. En genel anlamda, bir kuruluştaki hedeflenen kalitenin gerçekleşmesi amacı ile sürdürülen planlı ve sistematik faaliyetlerin bütünüdür. Farklı sektörlerde faaliyet gösteren birlerinden farklı ölçeklerdeki örgütler, rekabet karşısında; sermaye, teknoloji, bilgi birikimi ve kalite gibi çeşitli başlıklarda gelişmeye çalışırken, bir yandan da yeni yöntemlerin ve araçla-

rın arayışı sürmektedir. Bu arayın sonucu olarak değerlendirebileceğimiz toplam kalite yönetimi yaklaşımı örgüt işlevleri ve çıktılar yerine, sürece odaklanan, maddi ve manevi örgüt kaynaklarını bir bütünlük içinde ele alan bir yaklaşımdır (Ersun, 1997). Yönetim kararlarının strateji geliştirme mantığıyla gerçekleştirilmesi, verilerin verimli metotlarla toplanması ve analiz edilmesi bu anlayışın temelidir.

Mal ve hizmet üreten kurumlarda verimlilik unsurlarını belirlemek, süreçlerini tanımlamak işletme süreçlerinin doğal bir parçası iken üretimi eğitim ve araştırma çıktısı olan kurumlarda verimlilik unsurlarını ortaya koymak biraz daha güçleşebilmektedir. Farklı değişkenlerin etkileşimi neticesinde hem tasarımda hem süreçte kalite gerçekleşir. Tasarımsal süreç programları öğrencilerin ihtiyacını karşılanması ve buna hizmet eden müfredat, araç-gereç, planlama gibi etkenlerle ilgilidir. Süreçte kalite ise tavandan tabana kadar kurumun işlevlerinde yer alan tüm basamakların, her bir basamağın örgüte katkısıyla istenilen hedefler doğrultusunda verimli bir şekilde çalışmasıdır. Etkili kalite yönetiminin en belirgin niteliği kaliteli ürün ve hizmet üretilmesini bir kaç kişinin omuzlarına bırakmayıp, sistemdeki herkesle paylaşmaktır (Yıldız & Ardiç, 1999, s. 75). Tüm iç ve dış paydaşların yön ve amaç birliği içerisinde çalışıyor olması gereklidir. Yükseköğretim sistemleri de artık bu anlayışla ölçümlenmekte, kurumsal yapı ve işleyiş mekanizmaları kalite çerçevesinde gözden geçirilmekte ve geliştirilmektedir (Chaffee & Sherr, 1992). Aşağıdaki şekilde, bir kavram olarak kalitenin geçmişten günümüze geçirdiği aşamalar örneklendirilmektedir.

Şekil 1: Kalite'nin Geçmişten Günümüze Geçirdiği Değişim (Halis, 2000, s. 41)

Söz konusu kalite yönetimi olduğunda ilk akla gelecek çalışmalardan biri şüphesiz ISO'dur. ISO yani Uluslararası Standartlar Organizasyonu, tüm teknik ve teknik dışı dallardaki standartların belirlenmesi çalışmalarını yürütmek amacıyla resmi olarak 23 Şubat 1947 tarihinde Cenevre'de kurulan, 164 ulusal standart kurumuna üye olan bağımsız, sivil toplum örgütüdür. Üyeleri aracılığıyla, bilgiyi paylaşmak ve inovasyonu desteklemek ve küresel zorluklara çözümler sunmak amacı güder. Pazarla ilgili uluslararası Standartları geliştirmek için; gönüllü ve fikir birliğine inanan uzmanları bir araya getirir. Kaliteyi, güvenliği ve verimliliği sağlamak için ürünler, hizmetler ve sistemler için birinci sınıf şartnameler kurum tarafından hazırlanır. ISO, teknolojiden gıda güvenliğine, tarıma ve sağlık hizmetlerine kadar hemen hemen her endüstriyi kapsayan standartları ve ilgili belgeleri yayınlar (ISO, 2019). ISO Uluslararası Standartları tüm dünyadaki işletmelerin süreçlerini yapılandırmaktadır. Özellikle ISO 9001 standartları dünyanın önde gelen kalite yönetim standardı olarak uluslararası kabul görmüştür ve dünya genelinde 170'den fazla ülkede bir milyondan fazla kuruluş tarafından uygulanmaktadır. Standardın amacı, şirketlere, müşteri hizmetleri ve teslimat imkânları konusunda mükemmelliğe ulaşmayı sağlarken aynı zamanda ürünlerine ilişkin yasal ve düzenleyici gereklilikleri karşılamalarına yardımcı olmaktır. Bu standart, performansı artırmak için bir organizasyonun tamamında veya belirli bir alanda, tesiste veya departmanda kullanılabilir. Fakat unutulmamalıdır ki, ISO 9001 ve diğer kalite standartlarına ilişkin belgelerini alarak uygulamaya geçen kurumlar sistemi gerçekten işleterek sağlıklı bir kalite yönetim sistemine sahip olmayabilirler.

Üniversitelerde yürütülen kalite çalışmalarında ilk akla gelen ve yükseköğretim endüstrisi için yaygın bir uygulama alanı olan kavram ise "akreditasyon"dur. Sözcük manası 'yeterliliğin onaylanması' ya da 'eşkredilendirme' demek olan akreditasyon, kurumların çalışma alanlarında hizmet, ürün, kalite sistemleri, laboratuvarları ve personellerinin yeterli kapasiteye sahip olup olmadıklarınının bağımsız ve yetkili bir kuruluş tarafından da değerlendirilmesi ve onaylanması işidir (Peker, 1996, s. 22). Mal üreten örgütlerin maruz kaldığı uluslararası rekabet ve yarışma koşullarına eğitim kurumları da maruz kalmaktadırlar. Bu bağlamda eğitim kurumları da daha kaliteli eğitim hizmeti üretim endişesi ve bu endişeyi akreditasyon yoluyla belgelendirme, güvenceye alma uğraşısı içindedirler. Burada akreditasyon işlemi, yaptırımları olan bir denetim

sistemi değildir, akreditasyon, kuruluşlarında bir anlamda öz denetimini sağlayan, içinde bulunduğu standartlara ne ölçüde uyduğunu belirleyen/ fotoğrafını çeken bir sistemdir. Akreditasyon, programların yüksek kalitede olduğunu garantilemez. Akredite olamayan programların da kalitesiz olduğu kanısına varılamaz. Akreditasyon, sadece akredite olmuş kurumların minimum standartları sağladığını gösterir (Hesapçioğlu, 2006, s. 148).

Kalite süreçlerinde önemli eşiklerden biri de “Dış Değerlendirme” süreçleridir. Dış değerlendirme iç denetim kalite güvence değerlendirmesinin bir aşamasıdır. Kurulca, ilgili idare dışından belirlenecek vasıflı ve bağımsız bir uzman veya ekip tarafından en az beş yılda bir iç denetim birimlerinin temel iç denetim mevzuatına uygun çalışıp çalışmadığının değerlendirilmesidir. Türkiye’de yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmesi Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yapılmaktadır. Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve yönetim sistemi süreçlerinin Kurumsal Dış Değerlendirme Ölçütleri kapsamında değerlendirilmesini amaçlayan bir programdır. Yükseköğretim kurumlarının beş yılda en az bir defa Kurumsal Dış Değerlendirme Programına dâhil olmaları gerekmektedir. Kurumsal Dış Değerlendirme Programına esas olmak üzere her yıl yükseköğretim kurumları tarafından Kurum İç Değerlendirme Raporları (KİDR) hazırlanmaktadır. Program kapsamına dâhil edilen yükseköğretim kurumları belirlendikten sonra, değerlendirme sürecini yürütecek olan değerlendirme takımı değerlendirici havuzundan seçilerek görevlendirilir. Program kapsamında değerlendirme takımı tarafından, değerlendirilecek kuruma iki ziyaret gerçekleştirilmektedir. Bunlar; ön ziyaret ve saha ziyaretidir. Ziyaretlerin sonrasında değerlendirme takımı tarafından hazırlanan Kurumsal Geri Bildirim Raporu, YÖKAK tarafından kamuoyu ile paylaşılmaktadır (YÖKAK, 2019). Yükseköğretim Kurumları Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) tarafından da dış değerlendirmeye tabi tutulabilmektedirler. Dış değerlendirme süreci denetim, akreditasyon, ölçüm ve sıralama faaliyetleri ile karıştırılmamalıdır. Dış değerlendirmede amaç kurumun güçlü yanları ile iyileşmeye açık yönlerinin ortaya konup raporlandığı bir süreçtir.

Özetle yükseköğretimde kalite süreçlerinin aşamaları şu başlıklarda sıralanabilir;

- **Yönetsel Kalitenin Değerlendirildiği Modeller:** EFQM, CAF, Mal-

colm Baldrige vb.

• **Kurumsal Dış Değerlendirme Programları:** EUA Dış Değerlendirme- si, YÖKAK Dış Değerlendirmesi vb.

• **Program Akreditasyonları:** Çok sayıda yerli ve yabancı yetkilendiril- miş kurumlar tarafından yürütülür.

• **Belgelendirmeler:** ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO27001 Bilgi Güvenliği, ISO1002 Müşteri Memnuniyeti gibi standartlaşma belgelerinin ya- nında yükseköğretim kurumları için çok önemli olan bir belgelendirme süreci de “AKTS ve DS”²² etiketlerinin alınmasıdır.

• **Uluslararası Sıralama ve İndeksler:** Kurumsal hedef ve stratejileri iz- lemeyi sağlayan ulusal ve uluslararası sıralamalar ve indekslerdir. Sıralama fa- liyetlerini iki bölümde incelemek mümkündür. ARWU, URAP gibi kuruluşlar üniversitelerin araştırma çıktılarını ölçerken, THE, QS gibi kuruluşlar araştırma çıktısının yanında üniversiteleri yönetsel ve sosyal yönlerden de değerlendirip sıralamaktadır.

• **Girdi Kontrollü Raporlamalar:** Bu raporlamalar kurumun kendi fa- liyetlerini izleyip değerlendirmesine, hafıza oluşmasına sağladığı katkıların yanında kurumsal faaliyetlerin paydaşlar tarafından da şeffaflık çerçevesinde görünür olmasını sağlar. Stratejik Planlar, İdari ve akademik faaliyet raporları, İç değerlendirme raporları bu dokümanlara örnektir.

ARAŞTIRMA

Araştırma kapsamında İstanbul Aydın Üniversitesi’nde görev yapan farklı unvanlarda ulaşılabilen azami örneklem olması nedeniyle 192 (N = 192) öğ- retim elemanına anket uygulanmıştır. 29 soru içeren ankette beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında yalnızca dijital yöntem kullanılmıştır. Google Forms aracılığıyla dijital ortama aktarılan anket formları mail üzerinden öğretim elemanlarına iletilmiştir. Toplanan veri IBM SPSS paket program kul-

2- Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) öğrenci merkezli, öğrenenin, programın öngörülen öğren- me edinimleri ve yetileriyle ifade edilen amaçlarını basarabilmesi için gereken öğrencinin is yüküne dayalı bir kredi sistemidir. AKTS, öğrencilere getirdiği is yükü açısından bir akademik yıl boyunca (1. sömestr 30 + 2. sömestr 30 olmak üzere) 60 kredi esasına dayanan bir sistemdir. Avrupa’da, bu krediye denk olarak yaklaşık 1,500-1,800 saat arasında değişen bir öğrenci is yükü öngörülmüştür. Bu durumda AKTS, 20 - 30 saat çalışma karşılığı olarak değerlendirilmektedir. Diploma Eki (Diploma Supplement : DS), uluslararası saydamlığı pekiştirmeyi hedefleyen ve elde edilmiş yeti ve becerilerin, ve de bunların ifade edildiği diploma, derece, sertifika gibi belgelerin, akademik ve meslekî tanınma- sını sağlamaya yönelik, bir yüksek öğretim diplomasına ek olarak verilen belgedir.

lanılarak analiz edilmiştir. Araştırma tarama modeli esasıyla yürütülmüştür. Çoğunlukla tarama araştırmalarında araştırmacılar, kanaatlerin örnekleme içindeki insanlar açısından nasıl dağıldığıyla ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Yapılan araştırmada kalite güvencesi ve kaliteye ilişkin kurum için uygulamaların akademisyenler tarafından nasıl algılandığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek yazarlar tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

GÜVENİLİRLİK ANALİZİ

Bilimsel araştırmalarda önemli konulardan birisi de güvenilirliktir. En temel anlamıyla güvenilirlik bir ölçüm aracının farklı zamanlarda yapılan uygulamalardan aynı sonuçları verebilme düzeyini ifade eder. Bu anlamda güvenilirlik analizi, belirli bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen cevapların tutarlılığını ölçer. Çeşitli konular hakkında fikir belirten bir soruya verilen 5'li Likert ölçeği ile "hiç katılmıyorum (1)'den kesinlikle katılıyorum (5)" gibi sıralanabilir yanıtlar güvenilirlik analizine tabi tutulabilir.

Sosyal bilimler alanında çeşitli güvenilirlik analizi yöntemleri kullanılmaktadır. Mevcut tekniklerin en popülerleri ise Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri bulunabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Soruların tamamı için elde edilen α değeri söz konusu ölçeğin toplam güvenilirliğini ifade eder. Genel olarak alpha değerinin ve 0.7'den büyük olması anketin güvenilir olduğu ifade etmektedir. Özellikle 0.5'ten küçük değerler anketin güvenilir olmadığını gösterir (Santos, 1999).

Cronbach's Alpha	N of Items
.967	29

Tablo : 1 Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha Güvenilirlik ve Geçerlilik analizine göre $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ($\alpha=0.967$) olduğundan ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir diyebiliriz.

Bulgular

Ölçeğe verilen cevapların ortalaması ($M = 3.36$) genel tabloyla ilgili açık bir fikir sağlamaktadır. Öğretim elemanlarının kalite güvencesi süreçlerine ilişkin olumlu bir görüşe sahip olduğu söylemek mümkündür. Fakat ilgi çekici bir sonuç olarak katılımcı akademisyenlerin kalite süreçlerine ilişkin çıktılardan

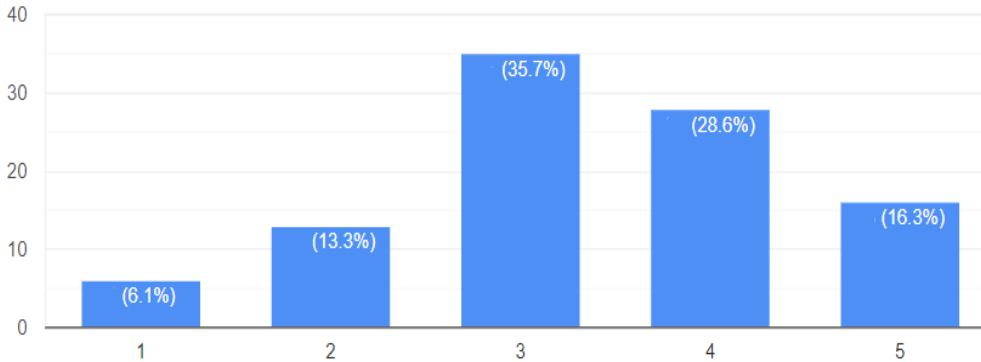
memnuniyetinin oldukça düşük olduğu ($SD = 1.1$) olduğu gözlemlenmiştir. Özetle üniversitede kalite süreçlerinin başarılı bir şekilde uygulanması büyük oranda süreçlere ve çıktılara sahip bir kalite kültürünün kurulmasına, başta fakülte mensupları ve yöneticiler olmak üzere tüm kilit paydaşların kalite anlayışını içselleştirerek süreçlere katılmasına bağlı olduğu ifade edilmelidir.

No	Soru	N	M	SD
1	Genel olarak mevcut kalite güvencesi ve akreditasyon sistemleri mekanizması verimlidir.	192	3.38	1.088
2	Kurumumda uygulanan her standardın anlamı ve amacı herkesçe bilinir.	192	2.83	1.106
3	Kurum ya da birim ölçeğinde yapılan kalite süreçlerine dönük çalışmalara dahil oldum.	192	3.32	1.429
4	Kaliteye yönelik dış değerlendirme süreçlerinin farkındayım.	192	3.71	1.191
5	Değerlendiriciler kalite güvencesi süreçlerine ilişkin yeterli bilgiye sahiptir.	192	3.53	1.043
6	Değerlendiriciler kurum için faydalı geribildirimler sağlamaktadırlar.	192	3.5	1.144
7	Bence kalite güvencesi ve akreditasyon üniversite yöneticilerinin isidir.	192	3.14	1.263
8	Bence kalite güvencesi ve akreditasyon müfredat geliştirme ve revizyon alanında iyileştirmeler sağlamıştır.	192	3.6	1.038
9	Kalite güvencesi ve akreditasyon öğretme ve öğrenme etkinlikleri alanındaki gelişmeleri kolaylaştırmıştır.	192	3.49	1.064
10	Kalite güvencesi ve akreditasyon ders müfredatı revizyonu alanındaki gelişmeleri kolaylaştırmıştır.	192	3.41	1.187
11	Kalite güvencesi ve akreditasyon öğrencilere sunulan hizmetleri geliştirmiştir.	192	3.43	1.122
12	Üniversitemiz öğrenci değerlendirme formları ile fakültede verilen eğitimin ölçümlendiği süreçlere sahiptir.	192	3.45	1.113
13	Üniversitemiz öğrenci anketleri ile verilen hizmetin ölçümlendiği süreçlere sahiptir.	192	3.51	1.074
14	Kalite güvencesi ve akreditasyon kurumsal düzeyde uygulanmaktadır.	192	3.6	1.12
15	Kalite güvencesi ve akreditasyon myo & yüksekokul düzeyinde uygulanmaktadır.	192	3.11	1.063
16	Kalite güvencesi ve akreditasyon bölüm & program düzeyinde uygulanmaktadır.	192	3.65	1.124
17	Kalite güvencesi ve akreditasyon fakülte düzeyinde uygulanmaktadır.	192	3.46	1.152
18	Kalite güvencesi ve akreditasyon öğrenci düzeyinde uygulanmaktadır.	192	2.99	1.124

19	Mevcut iç kalite güvence süreçleri kurumumuzu dış akreditasyon için hazırlamaktadır.	192	3.65	1.074
20	Üniversitem yılda en az bir kere öz değerlendirme yapılmasını sağlayan mekanizmaya sahiptir.	192	3.75	1.201
21	Üniversitem öz değerlendirme sonuçlarını performans iyileştirme amaçlı kullanır.	192	3.27	1.214
22	Üniversitem öz değerlendirme sonuçlarını öğretim elemanları ile paylaşır.	192	3.34	1.303
23	Üniversitem kaliteli kültürünün gelişimini taahhüt eder.	192	3.43	1.295
24	Kurumumuz, öğrenci destek hizmetlerinin kalitesini güvence altına almak için acık prosedürlere sahiptir.	192	3.42	1.17
25	Kurumumuz araştırma faaliyetlerinin kalitesi hakkında bilgi toplamak için bir sisteme sahiptir.	192	3.27	1.223
26	Kurumumuz derslerin ve müfredatın periyodik olarak gözden geçirilmesi için resmi mekanizmalara sahiptir.	192	3.5	1.181
27	Kurumumuz öğretim elemanlarının öğretme konusunda yetkin olmalarını sağlayacak mekanizmalara sahiptir.	192	3.02	1.222
28	Kurumumuz, personelinin araştırma yapma yetkinliğini sağlamaya dair tatmin edici araçlara sahiptir.	192	2.9	1.326
29	Kurumumuz, personelin sunulan hizmetlerde yetkinliğini sağlamaya dair tatmin edici araçlara sahiptir.	192	2.96	1.248

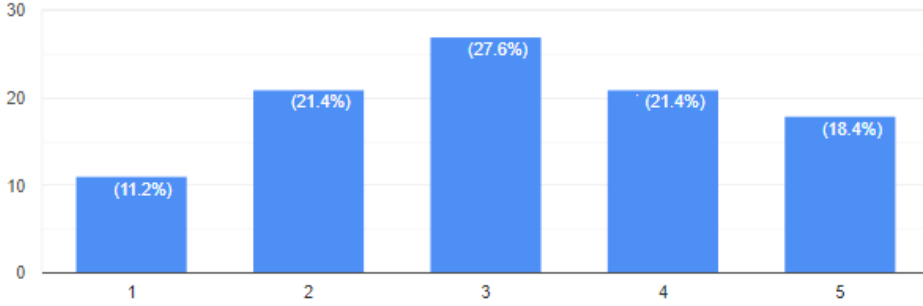
Tablo: 2 Anket Sonuçları

Katılımcılara mevcut kalite güvencesi ve akreditasyon sistemlerine ilişkin mekanizmanın verimliliği sorulduğunda da cevapların merkezde toplandığı gözlemlenmektedir. Akademik personelin %35'nin 3 puanda buluşması verimliliğe ilişkin tereddütlerin önemli bir göstergesi olmaktadır.

Grafik 1: Genel olarak mevcut kalite güvencesi ve akreditasyon sistemleri me-

kanizması verimlidir.

Katılımcıların “Bence kalite güvencesi ve akreditasyon üniversite yöneticilerinin işidir.” Şeklindeki ifadeye katılımın birbirine yakın oranlarla beş yanıt üzerinde dağılması araştırma adına önemli ve anlamlı bir bulgu sağlamaktadır. Kalite ile ilgili iş yükü ve sorumluluğun tabana yayılmadığı anlaşılmaktadır.

Grafik 2: Bence kalite güvencesi ve akreditasyon üniversite yöneticilerinin işidir.

Uygulanan anketin 8,9,10 ve 11. Soruları KGA süreçlerinin katkılarını ölçmektedir. Katılımcıların büyük bölümünün kalite süreçlerinin müfredat gelişimine ve öğrencilere sunulan hizmetlere sağlanan desteğe katıldığı gözlemlenmektedir.

	Bence kalite güvencesi ve akreditasyon müfredat geliştirme ve revizyon alanında iyileştirmeler sağlamıştır.	Kalite güvencesi ve akreditasyon öğretim ve öğrenme etkinlikleri alanındaki gelişmeleri kolaylaştırmıştır.	Kalite güvencesi ve akreditasyon ders müfredatı revizyonu alanındaki gelişmeleri kolaylaştırmıştır.	Kalite güvencesi ve akreditasyon öğrencilere sunulan hizmetleri geliştirmiştir.
N	192	192	192	192
Valid	192	192	192	192
Mean	3.60	3.49	3.41	3.43
Median	4.00	4.00	3.00	4.00

Grafik 3: Öğretim üyelerinin kalitenin müfredat, öğretim ve öğrenme, ders programları ve öğrenci hizmetleri üzerindeki etkilerini nasıl algıladığını göstermektedir.

Uygulanan ölçekte 15,16,17 ve 18 sorular ile katılımcılara kalite güvencesi ve akreditasyonun hangi düzeyde uygulandığı sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kurumsal düzeyde, fakülte düzeyinde, bölüm ve program düzeyinde uygulamanın daha yoğun olduğunu düşünmektedir. Farklı birimlerden katılımcılar, Meslek Yüksekokulları (m=3.1) ve öğrenci düzeyinde (m=2.99) kalite uygulamalarının daha zayıf olduğunu belirtmişlerdir.

Scale of Measurement	Instititinal Level	College & Undergraduate Level	Department Level	F a c u l t y Level	S t u d e n t Level
Mean	3.6	3.1	3.65	3.46	2.99

Tablo 3 : Kalite Güvencesi ve Akreditasyonun Hangi Düzeyde Uygulandığı

	Degerlendiriciler kalite güvencesi süreçlerine ilişkin yeterli bilgiye sahiptir.	Degerlendiriciler kurum için faydalı geribildirimler sağlamaktadırlar.
N Valid	192	192
Mean	3.53	3.50
Median	4.00	4.00

Tablo 4 : Değerlendiriciler Hakkında Görüşler

Kalite değerlendiricileri genellikle gönüllülük temeliyle çalışmaktadırlar. Kurumları, fakülteleri ve programları inceleyen değerlendiriciler; organizasyon tarafından hazırlanan özdeğerlendirme raporunun incelenmesi, kurum ziyareti ve akreditasyon kararının verilmesinde söz sahibi olurlar. Değerlendirme süreçlerinde kurum için faydalı geribildirimlerin sağlanması ve bu yolla sürekli iyileşmeye katkı sağlanması temel beklentilerdendir. Yapılan araştırmada, katılımcıların 5 ve 6. Sorulara verdiği yanıtlar, değerlendiriciler hakkında olumlu görüşlerin yaygın olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim sisteminde sürekli gelişmenin mümkün kılınması toplumun geleceği için önem arz etmektedir. Eğitim sistemlerinde yaşanan başarısızlıklar

ve kalitesiz çıktıların üretilmesi tüm toplum katkısıyla oluşturulan önemli bir kaynağın verimli kullanılmadığı anlamına gelir. Yükseköğretim kurumlarında sağlıklı bir kalite yönetim sisteminin işlemesi için sürecin önemli paydaşlarından olan öğretim elemanlarının kalite yönetiminin felsefesini iyi idrak etmesi, içselleştirmesi ve sorumluluk alması gereklidir. Öğretim elemanlarının kalite politikalarını nasıl anlamlandırdıkları ve ne yönde hareket ettikleri akademik bir merak konusudur. Keza kalite güvencesine ilişkin politikalar ve besleyici sistemlerin kabulü, yaygınlaşması ve gelişimi üniversite personelinin ama özellikle de akademisyenlerin eğilimleri ile yakından ilgilidir. Bu araştırma, yükseköğretim kurumlarında kalite anlayışı ve politikalarının uygulanmasında kilit aktörler olarak öğretim elemanlarının algıları hakkında önemli içgörülerini ortaya çıkarmış, özellikle vakıf yükseköğretim kurumları nezdinde genel çerçeveyi anlayabilmek için ipuçları sağlamıştır.

Literatürde yükseköğretim sektörüne özgü olarak akreditasyon ve kalite araştırmalarına rastlansa da doğrudan öğretim elemanlarını algılarını ölçmeye yönelik bir araştırmanın Türkiye’de hiç yapılmadığı gözlemlenmiştir. Oysa ki kalite güvencesinin en önde gelen paydaşları arasında akademisyenler gelmektedir. Kalite kültürünün öğretim elemanları tarafından benimsenmediği bir ekosistem içerisinde kalite çalışmalarının amacına ulaşması beklenemez. Yapılan ampirik araştırmada öğretim elemanlarının kalite güvencesi ve akreditasyon konularındaki algısı araştırma konusu edilmiştir. Örneklem olarak ilgili üniversitenin seçilme sebebi kurumun çeşitli ISO belgelerine sahip olması, çok sayıda programının akredite olması ve dış değerlendirme programı süreçlerinde başarıyla geçmesidir. Yapılan istatistik analizler genel olarak akademisyenlerin kalite süreçleri ile ilgili olumlu bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca kurumda çalışan akademisyenler süreçlerle ilgili belirli bir farkındalık düzeyine de sahiptir. Üniversitelerde yürütülen kalite çalışmalarında karşılaşılan en büyük sorunlardan biri kalite kültürünün tabana yayılmamasıdır. Kalite çalışmaları yalnızca kalite departmanın veya yöneticilerin işi olarak görülmesi ve kalite ile ilgili faaliyetler gereksiz ve ek bir iş yükü olarak algılanması önemli bir sorundur. Kurumda bu eşiğin aşıldığı fakat farkındalığın henüz tamamen tabana yayılmadığı gözlemlenmiştir. Yine de gerek kalite yönetimi gerek dış değerlendirme gerekse akreditasyon faaliyetlerinin kuruma sağladığı katkılar noktasında tüm katılımcılar büyük ölçüde hemfikir gözükmektedir. Gelgelelim kurumda uygulanan standartların herkesçe bilinmesi noktasında önemli bir ek-

siklik de göze çarpmaktadır. (m=2.83) Dolayısıyla akademik araştırmalar kadar bilgilendirici faaliyetlerin de artması gerektiği açıktır. Türkiye’de yükseköğretim alanında kalite yönetimini inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Gelecekte devlet üniversitelerindeki kalite algısını da ölçümleyecek araştırmaların yapılması alana katkı sağlayacaktır. Ayrıca yalnızca akademisyenlerle sınırlı olmayan, farklı düzeylerde idari personel, sektörel paydaş temsilcileri, işverenler ve öğrencilerin de katıldığı araştırmaların yapılması önemlidir.

Etik Beyan

“Öğretim Elemanlarının Kalite Güvencesi Algısının Ölçümlemesi, Bir Vakıf Üniversitesi Örneği” TR Dizin 2020 kuralları kapsamında Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma için etik kurul izni İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı’nın **(Tarih: 12.08.2020, Karar No:2020-21-02)** sayılı toplantısında alınmıştır.

KAYNAKÇA

Altbach, P. G. (2009). *Trends in Global Education: Tracking an Academic Revolution*. Paris: Unesco.

Chaffee, E. E., & Sherr, L. A. (1992). *Transforming Postsecondary Education*. Eric Digest.

El-Khawas, E. (2005) *Accreditation of teacher education in the US: An audit approach to subject assessment*. Public Policy for Academic Quality Research Program. Chapel Hill: University of North Carolina

Ersun, H. (1997). *Toplam Kalite ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi Verimli Olmanın Yolu*. İstanbul: SİM.

Fraenkel, Jack R., Norman E. Wallen, and Helen H. Hyun. (1993). How to design and evaluate research in education. *Vol. 7*. New York: McGraw-hill.

Bogue, E. Grady. (1998). Quality assurance in higher education: The evolution of systems and design ideals. *New Directions for Institutional Research* 1998.99 7-18

Halis, M. (2000). *Paradigmadan Uygulamaya Toplam Kalite Yönetimi ve ISO-9000 Kalite Güvence Sistemleri - ISO-9002 Kalite Belgesi Çalışmaları*. İstanbul: Beta

Hesapçioğlu, M. (2006). Eğitim Kurumlarında Kalite Olgusu ve Kalite Güvence Sistemleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 143-160.

ISO. (2019, 12 1). iso.org: <https://www.iso.org/about-us.html> adresinden alındı

Kotler, P. (1985), *Strategic Marketing for Educational Institutions*, Prentice-Hall, London.

Mussawy, S. A., & Rossman, G. B. (2018). Quality Assurance and Accreditation in Afghanistan: Faculty Members' Perceptions from Selected Universities. *Higher Learning Research Communications* 8(2), 9-34.

Peker, Ö. (1996). Eğitimde kalite ve akreditasyon. *Amme İdaresi Dergisi*, 19-32.

Santos, J. R. (1999). Cronbach's alpha: A tool for assessing the reliability of scales. *Journal of extension* 37.2, 1-5

Yıldız, G., & Ardiç, K. (199). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi. *Bilgi*, 73-82

YÖKAK. (2019, 12 1). *YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme Programı*. <https://yokak.gov.tr/degerlendirme-sureci/kurumsal-degerlendirme-programi-nedir> adresinden alındı

Mustafa KAYA

**18. YÜZYILDA ANKARA'DA TİFTİK İPLİĞİ VE SOF TİCARETİ YAPAN YABANCI TACİRLERE
YÖNELİK KANUNSUZLUKLAR**

Şuayp ATEŞ

**1075-1099 / 1664-1688 TARİHLİ ANONİM BİR ESERE GÖRE II. VİYANA SEFERİ'NDE
OSMANLI ORDUSU**

Fatih KIYICI

**DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ (1950-1960) ERZURUM KAMU YATIRIMLARINA BİR ÖRNEK:
TORTUM HİDROELEKTRİK SANTRALİ**

Fevzi Rifat ORTAÇ - Ali KURT - Meriç KILINÇ

**ÖĞRETİM ELEMANLARININ KALİTE GÜVENCESİ ALGISININ ÖLÇÜMLENMESİ, BİR VAKIF
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

İbrahim ÜNALAN

NECİB MAHFÛZ'UN TARİHİ ROMANLARINDA KADIN TİPLERİ

Işlay DOĞMUŞ - Sait YILDIRIM

ÇALIŞMA HAYATINDA YAŞLI OLMAK

Şuayip ÇELEMOĞLU - Alper ATICI

**ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ İLKOKUL YAPILARINA BİR ÖRNEK: MALATYA GAZİ
İLKOKULU**

Nazan ÇİFTÇİ TOMBAL

MELİH CEVDET ANDAY'IN ŞİİRLERİNDE KULLANILAN DOĞA UNSURLARI

Cülay ORUÇ

Nilüfer GÖLE, SEKÜLER VE DİNSEL: AŞINAN SINIRLAR

ANASAY

anasaydergisi@hotmail.com

